

"נפגשים בפרשה", התשע"א

פרשת בשלח

הרב אבינר ואלישיב רייכנר

השיעור נמסר בכל שבוע באתר מכון מאיר: meirTV.co.il . להערות/הארות: matan.ozana@gmail.com

א. עמ"י יוצא ממצרים, ומשום מה עושים סיבוב בחזרה, וזאת מפני שהם לא מוכנים למלחמה, ומדוע? הקב"ה לא יכל לסייע להם עם עוד מספר מכות?

גבורה לא לומדים ברגע, וגם לא מניסים שבהם האדם פסיבי. עמ"י היה בעבודות למשך 210 שנים, והרמב"ם אומר שהיה צורך ב40 שנה ע"מ ללמוד גבורה אמיתית ולהתגבר על מה שארע. התורה לא ניתנה למלאכי השרת, ויש הרבה מצוות בהם אנו רואים שהקב"ה מתחשב במצבם של עמ"י ובהתאם לכך מצווה אותם דברים אפשריים.

ב. לאחר מכן אנו מוצאים בדברי חז"ל שיש מחלוקת בין השבטים מי יקפוץ ראשון למים, ובסופו של דבר נחשון בן עמינדב עושה זאת. מדוע משה רבינו לא עשה זאת בעצמו, לכאורה המפקד צריך להסתער ראשון?

יש שלב שבו עם צריך לגלות גבורה, ולכן זה היה זמן של האומה, לא של משה רבינו לבדו. ולכן יש מצבים שבהם המנהיג צריך לעמוד מנגד ולא להתערב. וצריך לדעת שהיתה מסירות נפש גדולה שם של נחשון בן עמינדב – רק כאשר הגיעו מים עד נפש, נבקע הים (כמו אצל אברהם אבינו שעמד לעקוד את יצחק).

ג. בדורות האחרונים יש תיאוריות מדעיות המסבירות קריעת ים סוף. ויש כאלה שאומרים שהתזמון של הדבר הוא הנס. השאלה היא תשובה זו מקטינה את גודל הנס?

ראשית כל, כל ההסברים המדעיים אין בהם דבר, כי מה שהיה שם היא פלאי בהחלט. בכל אופן, אין בושה לומר שלנס אמנם יש הסבר טבעי, אך התזמון של התרחשותו הוא הנס, שכן חוקי ההסתברות הם חוקי ברזל. וכך אומר גם הרלב"ג.

ד. בני רואים את הקריעה ושרים שירה, ומצד שני "בנפול אויבך אל תשמח", "מעשי ידי טובעים בים...". אין בכך בעיה?

הדברים הללו נאמרו למלאכים ולא לנו, שכן הם לא סבלו את השעבוד ואת הגלות. ולכן זה טבעי לשמוח, זה בריא לשמוח במקרים אלו.

ה. בשיא מעמד קריעת ים סוף, נאמר "ויאמינו בה" ומשה עבדו". רק עכשיו? לא הספיק כל מה שהעם עבר עד עכשיו?

עוד יותר מכך, הרמב"ם בהלכות יסודי התורה פרק ח' או ט' אומר כי האמונה בה' ובמשה לא היתה בגלל הניסים, כי כל עוד לא קיבלו את התורה ממש היה בהם עוד ספק שאולי מדובר במעשי כשפים וכד', ואפילו בקריעת ים סוף לא היתה האמונה שלמה. רק על מתן תורה נאמר "ובך יאמינו לעולם", כאשר כל עמ"י הגיע לרמת נבואה.

ו. לאחר שירת עמ"י המפורסמת מופיעה שירת מרים. מדוע צריך שירה נפרדת לנשים?

כמובן שיש בעיה לשיר בצורה מעורבת, ולכן הנשים שרו בנפרד, ובסיוע של תופים שהביאו עימן.

ז. מי לאחר מכן העם מתחיל במסעו, וכבר מתחיל בתלונותיו אל משה אהרן וה'.

אנחנו בני אדם ויש עליות וירידות בחיינו. העיקר הוא הבנין הפנימי של האדם, לא הניסים והנפלאות – "הששון" הם העיקר, אלא ה"שמחה" התמידית והמתמשכת. לא בגלל הנס אנו מאמינים, אלא יש ניסים בגלל שאנו מאמינים. יש ביטוי בגרמנית שאומר שהנס הוא הבן האהוב של האמונה.

ח. בסיום הפרשה אנו נפגשים עם עמלק. לגבי מחיית עמלק – הדבר נראה אכזרי ביותר, מה חטאו אותם תינוקות שנולדו לאותו עם עמלקי?

הרמב"ם אומר במורה נבוכים שהעיקר פה הוא ההרתעה. עצם הידיעה בצד העמלקי כי אם יחפש וינסה לתקוף את ישראל – יושמד הוא וכל משפחתו - תמנע ממנו מלחשף. כלומר, הציווי בא בכדי שזה לא יקרה, אלא שנסתפק בהרתעה.

ט. בסוף הפרשה עמ"י דווקא כן מצליח להלחם בעמלק, ולא כפי שהיה עם המצרים.

אמנם כן, אך נשים לב שלא היה כל העם שותף למלחמה "בחר לך אנשים וצא", כלומר רק המובחרים יצאו לקרב. כאמור, הגבורה מתגלה בהדרגה.

שבת שלום ומבורך